

Intervju med Åge Haugslett

28. november 2008

Du har en litt spesiell utdannings- og yrkesbakgrunn?

Jeg er utdannet skipsmaskinist med maskinsjefeksamen i 1965 og reiste til sjøs som 15-åring. De siste årene av mitt sjømannsliv var jeg i Sjøforsvaret, knyttet til Kystvakten. Det var lite annet å gjøre enn å gå på maskinvakter, så fikk jeg god anledning til å lese til artium. Etter tre år tok jeg realartium i 1971. Så begynte jeg å studere skipsteknikk på NTH (Norges tekniske høyskole i Trondheim) og avsluttet studiet i 1976. Normalt skulle jeg blitt ferdig i 1975 om høsten, men så tok jeg noe som kaltes for langdiplom. Det vil si jeg hadde halv stilling som vitenskapelig assistent samtidig som jeg tok diplom. Deretter jobbet jeg en del som vit.ass. til jeg i 1977 fikk toårig doktorgradsstipend. Fullførte doktorgradsarbeidet i 1981.

Under doktorgradsarbeidet flyttet familien til Tromsø. Jeg hadde et hus i Tromsø, og jeg hadde kone og tre unger. Så jeg kom til Tromsø og begynte å jobbe på Fiskeriteknologisk forskningsinstitutt (FTFI), samtidig som jeg periodevis tok ut doktorgradsstipend.

Du ble tidlig knyttet til maritim utdanning i Tromsø?

Jeg ble kjent med at man hadde fått en slags høyskoleavdeling på Tromsø Maritime skole, samtidig som jeg hadde fullført doktorgraden og var passe lei arbeidet på FTFI. I 1982 kom jeg dit som lektor. Det var mye snakk om organiseringa av maritim høyskoleutdanning, som i utgangspunktet var en avdeling under den videregående skole. Strukturen var, for å si det mildt, ganske uklar. Så sammen med andre tilsvarende tilbud i landet begynte vi å vurdere mulighetene for å få til en ren høyskoleutdanning. Vi ønsket en utdanning, og ikke minst en organisasjon, som sto på egne ben. Men dette var det sterkt delte meninger om. Noen ville ha en integrert modell mellom videregående skole og en høyskoleutdanning.

Min kollega Per Solheim og jeg fikk i oppdrag å utrede et høyskoletilbud. I 1983 gikk jeg inn i en funksjon som studieansvarlig for høyskoletilbudene ved Tromsø maritime skole. Dette utviklet seg til en avdelingslederstilling, slik at vi hadde en avdelingsleder for tilbudene på

<http://doi.org/10.7557/15.4360>

høgskolenivå og en inspektør, Trygve Lorentsen, for tilbudene på videregående skoles nivå. Han var en av dem som i sin tid virkelig hadde kjempet for å få denne høgskoleutdanninga til Tromsø i hard konkurranse med Bodø. Han hadde gjort en god jobb. Som politiker visste han å bruke sine politiske kontakter.

Etter hvert ble min stilling endret til høgskoleinspektør, mens Trygve Lorentsen ble inspektør for videregående skole. I 1987 ble høgskoleutdanninga organisert som en egen fylkeskommunal høgskole med meg som rektor. Jeg vet ikke om det har vært andre fylkeskommunale høgskoler i landet. Det varte til 1. januar 1988, da staten tok over. Da hadde vi også fått en egen fløy der oppe på Rambergan, som ble påbygget med en etasje. På dugnad slo vi ned vegger og bygde opp for å få et område for oss sjøl.

Vi begynte med den tradisjonelle utdanningen, som var en toårig maritim høgskoleutdanning for maskin, dekk og nautikk. Så ble det opprettet et tilsvarende tilbud i elektro/automasjon. De som hadde gått toårig nautikk, fikk et tredje år med administrasjon og ledelse og en del økonomiske fag, bl.a. sjøfartspregede fag som befrakting og sjøforsikring. Da hadde vi tre toårige utdanninger, nemlig i nautikk, maskin og elektro/automasjon. Så hadde vi et påbyggingsår for dem som skulle bli sjøkapteiner. Men så fant Rederiforbundet og Sjøfartsdirektoratet i skjønn forening ut at dette var for voldsomt. De ferdige kandidatene ble så velutdannete at de tok seg andre jobber enn til sjøs, mente Rederiforbundet. Den totale sjøkapteinutdanninga ble derfor også toårig.

Da vi ble høgskole i 1988, kom vi inn under Det regionale høgskolestyret i Troms. Direktøren for dette styret, Bjørn S. Hanssen, gjorde en kjempejobb for oss. Det er ikke sikkert det hadde gått så bra hvis ikke han hadde vært der. Særlig var Bjørn viktig for oss i den litt dramatiske løsrivelsesprosessen. Da vi ble egen høgskole, fikk vi kontakt med departementet. Der var det folk som rett og slett hjalp oss. Det gjaldt særlig Åsulv Frøysnes og Per Rollstad. Som statlig høgskole fra 1988 måtte vi skaffe oss egne lokaler, for fylkeskommunen ville ikke lenger ha oss på Rambergan. Den maritime skolen trengte plassen selv, ble det påstått. Teoribygget på Strandveien sto da ubrukt, så det var bare å overta. Sommeren 1992 flyttet vi dit etter å ha brukt ca. en million kroner til oppussing.

De maritime fagene har fulgt oss hele tiden. Vi har fortsatt nautikk med som innslag i vår treårige ingeniørutdanning. I så måte er vi enestående i landet. Våre kandidater er de eneste som kan ta direkte overgang til NTNU (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, i Trondheim).

Når de tar et matematikkurs, kalt matematikk 3, kan de gå rett inn på masterstudier på NTNU.

Så ble dere en del av Høgskolen i Tromsø?

Sammenslåingen med de tre andre høgskolene i Tromsø var en voldsom prosess. Jeg syntes for så vidt det var greit at det ble en større enhet og hadde ikke noen sterk tilhørighet eller forankring, verken i det ene eller det andre miljøet. Da vi hadde samtale med Mjøs i 1992-93, tenkte jeg at det var like greit om vi kom under Universitetet. Men jeg hadde som sagt ingen sterke følelser for det ene eller det andre alternativet. Om jeg kunne ha valgt fritt den gangen, tror jeg nok at jeg ville ha foretrukket det vi er på vei inn i nå, nemlig en sammenslåing med Universitetet.

Den nye Høgskolen i Tromsø var på plass 1. januar 1994. Jeg hadde fått valget mellom å gå tilbake til en faglig stilling eller fortsette som administrativ leder på skolen, sånn som også Arnfinn Andersen gjorde på helsefag. Vi to fikk tittelen underdirektører, mens de nye administrative lederne på de øvrige avdelingene, måtte nøye seg med å tituleres kontorsjefer. Vi oversitterne skulle vel bli hedret med litt høyere titler. Men lønna var det ikke så stor forskjell på. Det var bare en nødløsning at jeg tok den jobben. Egentlig hadde jeg valgt å benytte meg av tilbudet om ett års permisjon med lønn for så å gå tilbake til undervisning. Jeg var blitt lei av diskusjonene med de tillitsvalgte og alle øvrige administrative gjøremål. Men så meldte det seg ingen kompetente søkere til å overta etter meg – og Kjell Nyborg forsvant. Kjell og jeg utgjorde et godt team som fungerte sjeldent fint sammen. Han hadde en enorm arbeidskapasitet, han var datamann og elektroingeniør. Både han og Kåre Olav Holm, som også hadde kommet hit, hadde søkt på og fått stillinger i fellesadministrasjonen ved den nye Høgskolen. Så det ble tynt i toppen hos oss. Derfor ba Bjørn Hanssen meg om å ta et år til som leder i denne overgangsfasen. Det gjorde jeg etter å ha kranget meg til litt høyere lønn. Så jeg fortsatte ett år til høsten 1995. Da fikk jeg faktisk et halvt år uten andre oppgaver enn å rydde opp og fungere som rådgiver for den nye kontorsjefen.

I 1996 gikk jeg over i studiepermisjon. Jeg har alltid hatt interesse for økonomi. Jeg tok derfor grunnfag i sosialøkonomi på Universitetet. Da jeg begynte å jobbe igjen januar 1997, tok jeg mellomfagseksamen i sosialøkonomi og begynte etter hvert på hovedfagsstudiet i samme fag.

Sterk reduksjon i tallet på maritime høgskoleutdanninger i Norge?

I utgangspunktet var det følgende maritime høskoleutdanninger i Norge: Oslo, Kristiansand, Haugesund, Bergen, Tønsberg, Ålesund, Trondheim og Tromsø. Det ble tidlig klart at ikke alle ville overleve, så det var en kamp om hvem som skulle få fortsette. Den første som forsvant, var Oslo. Til slutt ble tre skoler stående igjen etter at departementet hadde gjort sitt, nemlig Tromsø, Tønsberg og Haugesund. Og så sneik Ålesund seg med til slutt. Da vi skulle avklare hvordan utdanninga skulle være, ble det en voldsom diskusjon hvor vi i Tromsø gikk sterkt inn for ingeniørmodellen. Denne diskusjonen startet på slutten av 1980-tallet og varte inn på 1990-tallet.

Du hadde oppdrag på nasjonalt nivå?

Jeg satt i et utvalg som het Rådet for maritim høskoleutdanning og deltok i utforming av de maritime høskolestudiene. I Tromsø var vi opptatt av å få et studieopplegg med samme struktur som ingeniørmodellen. Jeg var med i Ingeniørutdanningsrådet, og deltok også i utforminga av den utdanninga. Jeg lagde en modell for hvordan vi kunne kvalifisere de av våre lærere som ikke var lektorer. De var ingeniører, men måtte komme på nivå med sivilingeniør for å få lektor-kompetanse. Vi lagde et utdanningsprogram for dette på nasjonalt nivå, et program som flere benyttet seg av.

Er det andre utfordringer i rektortiden du har lyst å trekke fram?

Det jeg nå ser tilbake på med størst tilfredshet, er at vi klarte å bevare skolen da bare tre overlevde. Det var ingen selvfølge. En skole som Trondheim burde jo ha alle forutsetninger for å overleve. De hadde til og med en nasjonal simulator stående der. At Ålesund sneik seg med, var utslag av sunnmøringstaktikk.

Men det var vel ikke meningen at karrieren din skulle bli slik?

Jeg er oppvokst på et småbruk i Balsfjorden og lærte tidlig å arbeide, selv om jeg ikke alltid hadde så lyst til det. Jeg var voldsomt glad i å lese som guttunge. Jeg brukte å besøke en tremenning av meg som bodde i Tromsø, Gustav Isaksen. Han hadde en halvbror, Hans Henrik Linnet, som hadde en dansk far som var ingeniør. Av han hadde Hans Henrik fått en masse ungdomslitteratur om teknologi. Disse bøkene var noe av det mest interessante som jeg hadde vært borti til da.

Jeg tenkte mye på hva jeg skulle bli. Det var ikke så enkelt å bli noe som krevde en viss utdanning når man kom fra Balsfjorden og hadde dårlig råd. Jeg kom over en brosjyre om NTH og om teknisk utdanning. Men jeg var klar over at før jeg kunne begynne på NTH, måtte jeg ha en god realartium. Så det virket ganske håpløst. Foreldrene mine hadde

ikke råd til å sende meg på realskolen. Da fant jeg ut at jeg skulle reise til sjøs. Drømmen var å bli skipper, men jeg møtte hindringer. For det første har jeg dårlig syn, og for det andre er jeg fargeblind. Dermed falt skipperdrømmen i grus og jeg satset i stedet på å bli maskinist.

I august 1957 reiste jeg på skoleskip. Båten het Gann og var fra Stavanger. Skoene mine ble ødelagt mens jeg var ombord. Skipperen, Kjærstad, spurte meg under en oppstilling om jeg ikke hadde andre sko. Jeg svarte nei. Han lånte meg 50 kroner med beskjed om å kjøpe nye sko. Jeg var en av de første som ble sendt ut på båt, før vi var helt ferdige med kurset. Jeg var i byssa, for jeg var bare 15 år og for ung til å være i maskinen. Der var aldersgrensen 16 år. Jeg mønstret på båten Akturus fra Bergenske dampskibsselskap, som gikk i nordsjøfart. Og jeg fikk betalt «skolånet».

Da jeg mange år senere begynte å delta på de maritime rektormøtene, møtte jeg skipper Kjærstad igjen. Og for to år siden ringte han plutselig, da var han her i Tromsø. Jeg måtte komme om bord og se på den nye Gann. Han var da reiseleder for turister. Jeg var ombord og prata med han; gammel mann, men klar i toppen og tydelig stolt over å vise meg fartøyet.

Like før jul i 1957 mønstra jeg av i Bergen. Jeg ville ikke være på den jævla båten mer. Det var så trasig i Nordsjøen. Bare styggevær. Ingenting eksotisk. Jeg ville heller seile på Sør-Amerika eller noe sånt. Jeg var heldig og fikk meg en ny båt nesten med en gang. På julaften grunnstøtte vi i Drammenselva ved Svelvik. Siden vi ble liggende på en sandbanke, gikk alle avløpene tett. Dermed var det litt av hvert som trengte inn i båten og skapte stort behov for kaustisk soda. Jeg var sår på hendene av alt rengjøringsarbeidet. På denne båten reiste jeg som byssegutt til jeg var 16 år. Etter 3-4 måneder ble jeg maskingutt og smører, ganske rask karriere akkurat det der. Men så måtte jeg mønstre av pga. eksem. Det var dieselolje jeg ikke tålte. Jeg fikk kløe over hele kroppen. Den dag i dag begynner det å klø bare jeg tar borti dieselolje. Jeg hadde søkt maskinistskolen før jeg mønstra av og begynte på aspirantkurset i Tromsø høsten 1959. Jeg hadde litt penger og lånte i tillegg 1200 kroner i Tromsøsundet Sparebank. Gunnar Jakobsen, som var banksjef, kom selv og snakket med meg, kanskje for å forvise seg om at jeg var en verdig låntaker. Men en like sannsynlig forklaring er nok at bestemora til banksjefen kom fra Balsfjord. Jakobsen var trenning til min far.

På maskinistskolen oppdaget jeg at det var artig å lære, ikke minst å regne. Så jeg gjorde det bra i de teoretiske fagene. Derimot var jeg ikke

så flink med hendene, men det fungerte sånn rimelig bra det også. Jeg var med gamle Nordbjørn til Brødrene Jakobsen på selfangst og på islandssilda i to år. Deretter reiste jeg i militæret. Der tok jeg en rekke kurs og tenkte litt på å ta artium. Etter 16 måneders militærtjeneste fortsatte jeg på maskinistutdanningen; jeg fullførte maskinistskolen og fortsatte med det som kaltes maskinsjefskolen. Så reiste jeg ut og ble førstemasjinist i ganske ung alder. Jeg var nestkommanderende i maskinen før jeg fylte 24 år. Da visste jeg at hvis ikke jeg begikk noen store tabber, var jeg maskinsjef før jeg var 30. Men hva så? Skal jeg reise der resten av livet? Jeg var rett og slett litt lei allerede.

Da sto det klart for meg at jeg måtte skaffe meg mer utdanning. Spørsmålet var hvordan jeg skulle få det til. Jeg måtte ha artium, det var hovedutfordringen. Jeg fikk meg jobb i Kystvakta i 1967, og da begynte jeg å lese til artium. Særlig var det mye arbeid med språkfagene. Norskpensumet var uhorvelig stort med litteraturen og alt det der. Satt og skreiv nynorskstiler til langt på natt.

Jeg var privatist og måtte avlegge eksamen i alle fag, samt ta en del realskolefag. Jeg var mange turer innom Tromsø gymnas (Kongsbakken videregående skole) for å avlegge eksamener. Og jeg fullførte hele utdanninga på tre år mens jeg hadde full stilling i Kystvakta. I 1971 var jeg ferdig og søkte om opptak på NTH. Jeg hadde ikke nok poeng til å komme inn på ordinært vis, men skolen hadde noen studieplasser der opptak ble gjort på grunnlag av en helhetsvurdering. Jeg kom nok inn «utenom tur» fordi jeg hadde den bakgrunnen jeg hadde.

Da var du vanlig fulltidsstudent noen år?

Ja. Samtidig ble jeg gift, hun var akkurat ferdig med sine studier. Det var jo et lykketreff, for hun tjente såpass bra at hun kunne forsørge familien. Det var greit å være student, en fin tid. Jeg var rundt ti år eldre enn de andre studentene. Det var uvanlig den gangen med så gamle studenter som meg. Jeg var 29 da jeg begynte. Likevel trivdes jeg godt i miljøet.

Da fikk du vel også smaken på forskning?

Jeg hadde to døtre da jeg var i ferd med å avslutte studiene. Både Veritas og Statoil besøkte NTH på rekrutteringsturneer. På grunn av min maritime og praktiske bakgrunn var jeg attraktiv på arbeidsmarkedet. Hun jeg var gift med, kunne tenke seg både Stavanger og Oslo, for hun hadde bodd i Oslo, og faren hennes var fra Stavanger. For henne hadde det vært greit å flytte dit. Men jeg hadde et hus i Tromsø som jeg bygde mens jeg var i marinen. Det sto ferdig i 1969. Løsninga på det hele var

at jeg ble på NTH. Jeg tok først den halve stillinga som vit.ass. samtidig som jeg tok diplomten. Så gikk jeg over i full stilling som vitenskapelig assistent. Da begynte jeg å tenke på en doktorgrad. Du måtte jo ha en bra karakter fra NTH for å få stipend, og jeg hadde greie karakterer. Tror jeg hadde 1.7 i snitt.

Det var en professor i Trondheim som var mer enn bare veileder for meg. Vi var ganske gode venner; jeg hadde stor interesse for fagfeltet hans. Han tenkte nok at jeg skulle overta jobben hans. Han har senere sagt at syntes det var dumt at jeg ikke fortsatte i Trondheim. I 1980 hadde jeg fått tilbud om fast stilling som amanuensis.

Angrer du i dag?

Hva skal man si? Med tanke på ungene og hele det systemet, var det bra vi kom til Tromsø. De fant seg til rette med en gang og har slått rot her.

De fleste av dine jevnaldringer fra Balsfjord ble fiskerbønder?

De ble stort sett fiskere, småbrukere, anleggsarbeidere og håndverkere. De fleste som er på min alder, er uføretrygdet. Jeg har gått en helt annen vei enn dem, og det har jeg aldri angret på. Jeg er nok heller litt stolt av det jeg har fått til. I det området jeg kommer fra var det langt mellom dem som tok artium. Det var bare to brødre på min alder som tok artium, den ene av dem begynte på NTH. De bodde 7-8 km fra hjem-plassen min; det var faktisk bare vi tre i den aldersgruppa på den drøyt to mil lange veistrekninga mellom Laksvatn og Nordkjosbotn som tok artium i den perioden.

Har du vokst bort fra hjembygda?

Av og til er det nødvendig å innrette seg etter dem man prater med. Jeg kjenner miljøet der jeg kommer fra og vet hva de driver på med, så det går greit. Det blir på samme måte som når jeg kommer om bord i en båt der jeg har forståelse av hva de driver på med.

Så ble det doktorgrad?

Jeg arbeidet med doktorgraden parallelt med mitt tilsettingsforhold på Fiskeriforskning. Det var ikke alltid like lett å vite hvem som var arbeidsgiver de forskjellige dagene, men det gikk nå, det og. I 1981 forsvarte jeg doktorgraden. Jeg fikk gode karakterer på de teoretiske fagene. Selve avhandlingen var komiteen derimot ikke helt fornøyd med, men den ble da godkjent.

Du unngår ikke nok en reorganiserings- og fusjonsprosess?

I løpet av de siste tiårene har tanken om en fusjon av Høgskolen og Universitetet dukket opp med jevne mellomrom, uten at det har ført til noe konkret. Her på huset, AFI (avdeling for ingeniørfag), har det vært delte meninger om en slik fusjon. Jeg har alltid tilhørt dem som har hevdet at vi burde slå oss sammen. Av maritim utdanning har vi i dag bare nautikk igjen. Jeg tror statusen for dette faget vil styrkes om vi blir en del av Universitetet. Fusjonen vil dessuten gjøre det mye enklere å få til masterutdanning. Det kan vi få til i samarbeid med nautikkstudiet i Trondheim. Der har de allerede masterutdanning i nautikk, men de sliter med rekruttering. Trondheimsmiljøet har faktisk antydnet et par ganger at vi kunne overta en del av det de driver med innenfor nautikk. Dette skjedde før fusjonen var besluttet. Når vi nå blir en del av Universitetet og får tilhørighet til faglig sterke teknologinettverk, bør det ligge vel til rette for masterutdanning.

Det har vært min drøm hele tiden at vi skulle utvikle oss videre på AFI. Det første viktige steget i så henseende var å få ingeniørutdanninger hit til Tromsø. Disse må videreutvikles. Fusjonen gir oss en vesentlig styrket infrastruktur. Jeg ser lyst på sammenslåingen med Universitetet.